Joulukuusen taksonomia

8.12.2021

Parhaillaan EU-tasolla keskustellaan taksonomiasta. Taksonomialla tarkoitetaan taloudellisen toiminnan kestävyysluokittelua. Prosessilla luodaan pohjaa kestävän kehityksen huomioiville investoinneille ja rahoitusmalleille EU:n sisällä. Taksonomia toimii työkaluna, jonka avulla voidaan määritellä eri raaka-aineiden kestävyyskriteereitä yhteismitallisesti. Esimerkiksi Tampereella järjestetyn Turvepäivän lomassa ilmeni, että kasvu- ja kuiviketurvetta käyttävät tahot eivät olisi kestävän kehityksen rahoituksen osalta suosiossa jatkossa. MTK puolestaan on arvioinut taksonomian tuovan erilaisia metsien käytön rajoitteita maanomistajille.

Turvepäivän keskusteluissa pohdittiin myös liikennevalotaksonomiaa. Poliittisesti voitaisiin määritellä esimerkiksi ydinvoima, kivihiili ja maakaasu vihreiksi ja pohjoismainen metsäenergia punaiseksi. Neuvotteluja käydään eri tasoilla eikä mitään lopullista ole vielä päätetty. Kivihiilellä ja maakaasulla on kuitenkin taloudellista merkitystä osalle EU-maista, mikä tekee ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevasta päätöksenteosta haasteellista. Metsä on sen sijaan tärkeää suomalaisille.

Joulukuusi saksalaista perua

Perimätiedon mukaan joulukuusen isänä pidetään saksalaista Martti Lutheria, joka vuonna 1517 naulasi Wittenbergin linnankirkon oveen kuuluisat teesinsä. Saksassa joulupuu on jalokuusi (Tannenbaum), kun se Suomessa on metsäkuusi. Toki Suomessa eri jalokuuset ovat korvanneet kotimaisia kuusia.

Joulukuusella on Suomessa vahva asema. Joulupuuseuran perinteisen laskelman mukaan kotitalouksistamme noin puolet on hankkinut jouluisen havupuun. Yli miljoona puuta on ostettu kotimaisilta viljelmiltä ja noin 300 000 kuusta hankitaan omista tai sukulaisten metsistä. Joulupuumarkkinoiden arvo on Suomessa ollut noin 30 miljoonaa euroa bruttona vuosittain.

Joulukuusta ei saa ottaa toisen metsästä ilman maanomistajan lupaa. Tätä taustaa vasten jotkut metsäammattilaiset kuitenkin arvioivat kuusikaupan volyymin olevan vähälumisina talvina normaalia pienempää. Toisin sanoen runsaslumisina talvina metsäautoteillä ajaminen ja metsissä kulkeminen ovat logistisesti haastavia operaatiota, mikä voi näkyä suurempana ostokuusten kysyntänä?

Kuusikauppa ei hävitä metsiä

Suomalainen joulupuuviljely on ekologisesti kestävää. Kuusikaupassa ei ole kysymys vanhojen luonnontilaisten metsien hävittämisestä. Mutta kun metsässä joulupuun kaataa, niin metsään syntyy pieni hakkuuaukko ja samalla muodostuu hiilivelkaa. Pari vuotta sitten tämän artikkelin kirjoittajat laskivat yhden joulukuusen hiilivelan olevan noin kilon verran. Vuositasolla suomalaisen joulukuusiperinteen hiilivelka on siten noin 1,5 miljoonaa kiloa.

Osa suomalaisista vastustaa metsien talouskäyttöä. Joulupuuhakkuiden ei kuitenkaan väitetä vaarantavan

kestävän kehityksen periaatteita tai voimistavan ilmastonmuutosta, koska kuusiperinteessä on kyse omasta juhlakauden etuoikeudesta.

Kuusi on Suomen itsenäisyyden symboli

Joulukuusi pysyy osana suomalaisia jouluperinteitä. Suomalaisille joulukuusi on myös itsenäisyyden kuusi.

Huonolla tuurilla koko joulukuusiperinteemme olisi voinut loppua, jos Suomi ei olisi säilyttänyt itsenäisyyttään vuosien 1939-1944 sodissa. Aikanaan kuusenhavu oli vapaussoturin eli vuoden 1918 sodan veteraanin tunnus. Kuusenhavuseppeleet lasketaan Itsenäisyyspäivänä sankarihautojen muistomerkeille.

Parhaillaan suomalaiset taistelevat metsien käytön itsenäisyyden puolesta. Aika näyttää määritteleekö taksonomia saksalaisen Martti Lutherin innovaation eli joulukuusen vihreäksi? Tai määritteleekö taksonomia metsäenergiaksi kaadetun ja polttoon menevän kuusen punaiseksi? Vai tuleeko voimalaitokselle polttoon menevästä joulukuusesta liikennevalotaksonomiassa keltainen? Aika näyttää, onko tulevassa luokittelussa tarjolla kaikki kuusen koristeluun käytössä olevat värit.

Kuva: Joulukuusi Levitunturin maisemissa. (Kuva: Risto Lauhanen).

MMT Risto Lauhanen ja FT Kari Laasasenaho
SeAMK Ruoka